

Aspectes metodològics

Com tenir èxit en la
petició d'un projecte
FIS 2008

Barcelona, 26 de març de 2008

IDEES

Marc teòric
Observació
Revisió bibliogràfica

Definició del problema
Definició dels objectius

Formulació d'hipòtesis

Interpretació

Observacions

Disseny de l'estudi

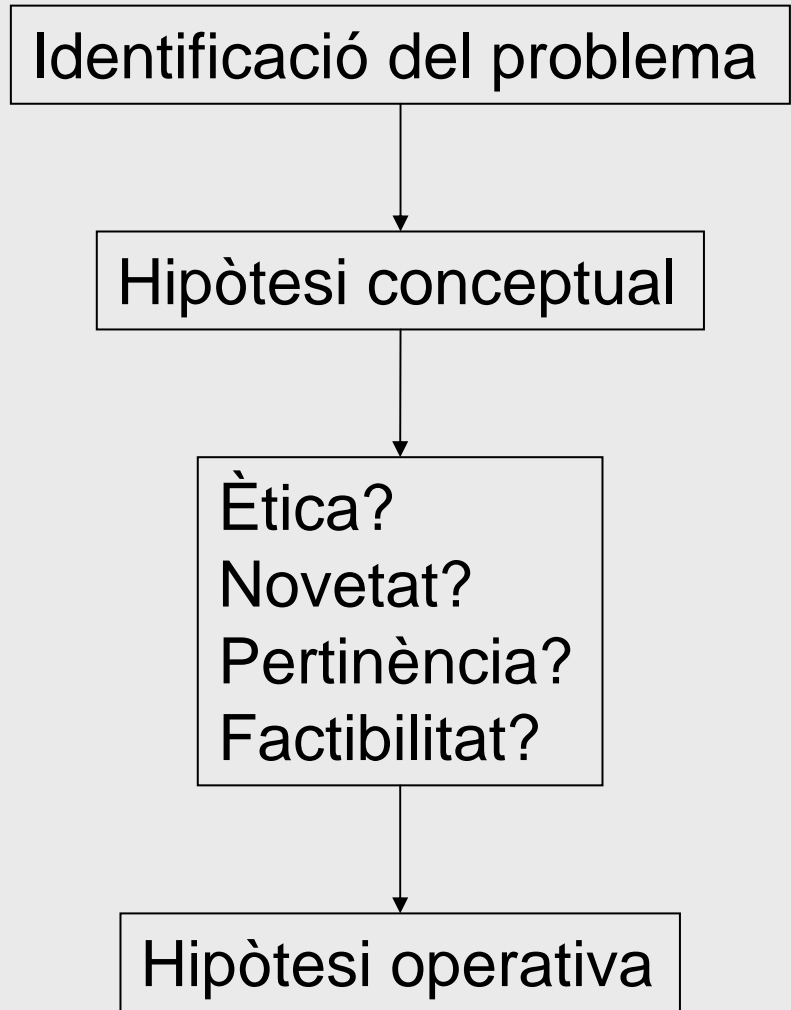
REALITAT

Título
Resumen
  Objetivo
  Diseño
  Ámbito del estudio
  Sujetos de estudio
  Instrumentación
  Determinaciones
Palabras clave
Antecedentes y estado actual del tema
Justificación del estudio
Bibliografía
Objetivos
  Objetivos generales
  Objetivos específicos
Hipótesis
Metodología
  Población de referencia y de estudio
  Criterios de inclusión y exclusión
  Tamaño muestral y procedimiento de muestreo
  Diseño del estudio
  Variables (dependientes e independientes)
  Recogida de datos y fuentes de información
  Análisis de datos
  Dificultades y limitaciones del estudio
Plan de trabajo
Experiencia del equipo investigador sobre el tema
Aplicabilidad y utilidad práctica de los resultados
Medios disponibles para la realización del proyecto
Justificación de la ayuda solicitada
Presupuesto solicitado
Anexos

Aspectes metodològics

- Pregunta
- Hipòtesi
- Antecedents i estat actual del tema
- Bibliografia
- Objectius
- Metodologia
- Pla de treball
- Experiència
- Utilitat pràctica

Pregunta principal

- Única
- Rellevant
- Simple
- Consistent
- Novedosa
- Factible
- Contrastable
- Ètica
- Definida *a priori*
- Formulada explícitament

Pertinència

- La pregunta
  - no ha estat contestada
  - els resultats han estat contradictoris
  - cal adequar-la a la pràctica pròpia
- Importància del problema
  - Freqüència, gravetat
  - Beneficis que es poden derivar
  - Aplicacions pràctiques
  - Importància teòrica
- La pregunta s'ajusta als principis ètics
- Els resultats esperables compensen els recursos utilitzats

Factibilitat

- Variables mesurables
- Disponibilitat de subjectes
- Temps fins a l'aparició del resultat
- Instal·lacions, equipament i recursos
- Experiència de l'equip
- Col·laboració amb altres grups
- Consideracions ètiques
- Oportunitat

Antecedents i estat actual del tema

- Ha de portar a la justificació de l'estudi
- Un ordre pot ser:
  - hi ha un problema
  - és un problema important (donar dades)
  - què s'ha fet fins ara sobre el problema
  - què és important que encara no s'ha resolt...
(i justifica que es faci l'estudi)!

Bibliografia

- Actualitzada i amb la bibliografia clau
- No cal demostrar l'amplitud de la revisió: s'ha de mantenir enfocada a l'objectiu
- No s'ha de criticar despectivament altres treballs sobre el tema

Tipus d'estudis

- Segons la finalitat
  - Descriptius
  - Analítics
- Segons el control dels factors d'estudi
  - Experimentals
  - Observacionals
- Segons la seqüència temporal
  - Transversals
  - Longitudinals
- Segons la cronologia dels fets
  - Prospectius
  - Retrospectius

Formulació d'hipòtesis i objectius

- Estudis descriptius
  - Fenomen que es vol descriure
  - Problema de salut
  - Població objecte d'estudi
  - Període de temps

Formulació d'hipòtesis i objectius

- Estudis analítics
  - Intervenció o exposició d'interès
  - Variable de resposta
  - Població

Hipòtesi

- Enunciat verificable de la relació entre intervencions o exposicions i resultats
- Relacions de causalitat o associació
- És la resposta que espera l'investigador
- També poden existir en estudis descriptius

Objectiu general

- Acostuma a ser una repetició del títol de l'estudi, però en infinitiu
  - comparar
  - estimar
  - determinar
  - diferenciar
  - avaluar...

Objectiu general

- NO investigar, estudiar...
- NO
  - “el propòsit de l'estudi és el coneixement de...”
  - “determinar els efectes de...”
  - “proposar mesures per...”

Objectius específics

- Desenvolupament de l'objectiu general
  - quines variables es mesuraran
  - com es mesuraran
  - especificar més la població d'estudi
- Entre 4 i 6, de menys a més complexe o per ordre cronològic

Metodologia

- Disseny
- Població
- Criteris d'inclusió i exclusió
- Mostreig
- Mida de la mostra
- Detecció i consentiment
- Assignació, intervencions i emmascarament
- Variables
- Recollida de les dades
- Anàlisi de dades
- Dificultats i limitacions

Disseny

- Experimentals
  - Assaig de laboratori
  - Assaig clínic
- Quasiexperimentals
  - Assaig clínic no aleatoritzat
  - Assaig clínic no aleatoritzat i no controlat

Disseny

- Observacionals
  - Estudis de cohorts
  - Estudis de casos i controls
  - Estudis transversals
  - Estudis ecològics
  - Sèries de casos

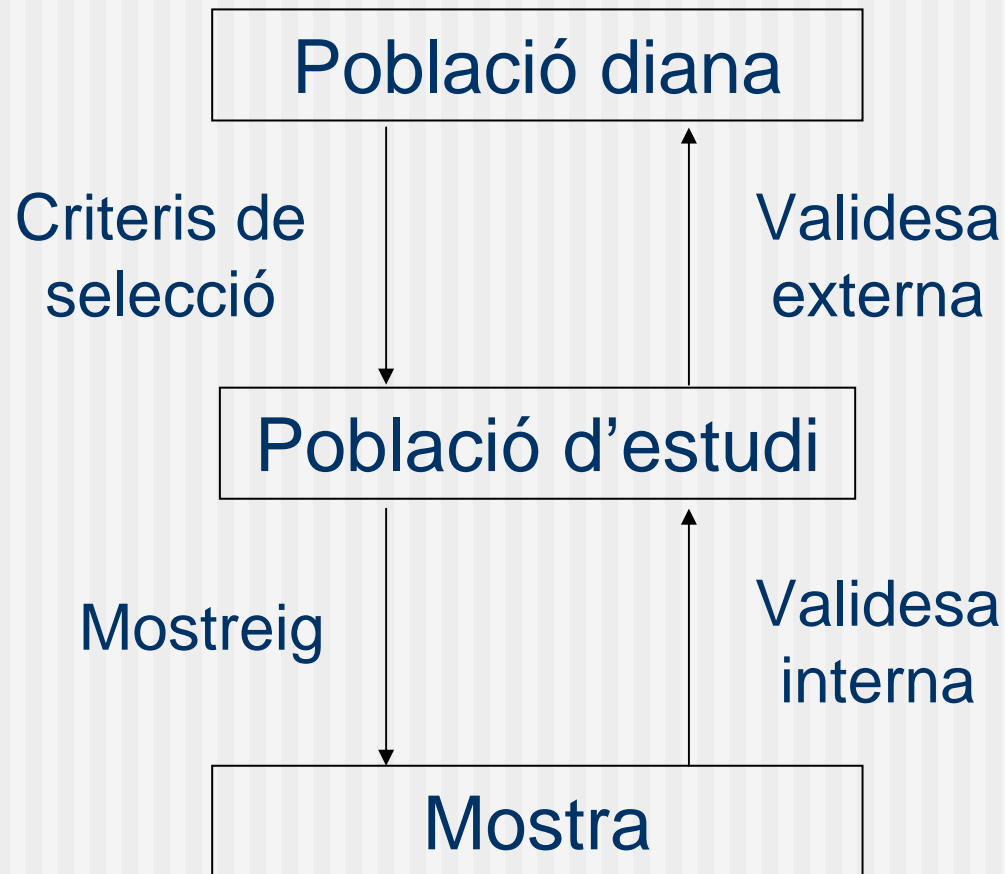
Disseny

- NO
  - Combinar dissenys
  - Causalitat en estudis observacionals
- SÍ
  - Justificar l'elecció del disseny

Població i mostra

Població i mostra

- Definir en termes prou formals i precisos per a que quedi clar a qui inclou i a qui no
- Si la pregunta de recerca està ben formulada s'han de poder definir amb claredat els criteris d'inclusió i exclusió
- Ha de quedar clar l'àmbit de l'estudi
- Definir el tipus de mostreig
- Justificar la conveniència

	Ensayo clínico controlado EFICACIA	Práctica clínica habitual EFECTIVIDAD
Número de pacientes	$10^2 - 10^3$	$10^4 - 10^7$
Problema estudiado	Bien definido	Mal definido; a menudo con enfermedades asociadas
Duración	Días-semanas	Días a años
Población	Se excluye a los pacientes con contraindicaciones potenciales, mujeres gestantes, niños, personas de edad avanzada, etc.	Potencialmente toda la población; mayor heterogeneidad
Patologías	Más evolucionadas, más definidas	Menos evolucionadas, más prodrómicas o iniciales
Otros tratamientos	A menudo se evitan	Es probable que se tome más de un fármaco a la vez
Dosis	Generalmente fijas	Más variables
Forma de uso	Generalmente continua	A menudo intermitente
Seguimiento	Riguroso, mayor información	Menos riguroso, paciente generalmente menos informado

Mida de la mostra

- Estudis analítics
  - Funció de les diferències entre els grups
- Estudis descriptius
  - Funció de la precisió de la descripció
- Nombre de pacients a incloure en un període

Detecció i consentiment

- Manera de contactar amb els potencials participants
- Com s'obtindrà el consentiment
- Mantenir un registre de qui es convida a participar, quan, si participa i las raons per rebutjar
- No s'ha de subestimar la càrrega que pot representar per altres persones que no participen directament en l'estudi

Estudi experimental

- Assignació
  - Unitat
  - Moment
  - Mètode
- Intervencions
- Emmascarament

Variables

- Criteris de selecció
- Descriptores del subjectes
- Intervenció o exposició i resultats
- Factors de confusió
- Modificadors de l'efecte
- Intermediaris
- Altres variables d'interès

Variables - Instruments de medició

- Ser molt específic sobre l'instrument per mesurar la variable principal i justificar la seva elecció
- Si estan validats, dir-ho
- Justificar instruments no estandarditzats
- No citar instruments sense dir que es vol mesurar amb ells
- No utilitzar abreviatures sense definir-les

Variables – Procediments de medició

- Com es mesura?
  - Control de qualitat
- Qui ho mesura?
  - Formació
- On es mesura?
  - Circuits

- Quadern de recollida de dades

Què li passarà a cada persona que participi en l'estudi?

- Detecció
- Criteris de selecció
- Consentiment
- Intervenció
- Seguiment
- Mesures

Anàlisi de dades

- Qui i on es farà
- Base de dades i control d'errors
- Anàlisis estadístiques
  - Descriptives
  - Bàsiques
  - Complexes
- Programes informàtics

Dificultats i limitacions

- Selecció dels subjectes
- Pèrdues de seguiment
- Manteniment de de la qualitat
- Canvis de personal
- Altres biaixos i limitacions

- Ser conscients

Pla de treball

- Desenvolupament en el temps: cronograma
- Activitats i recursos

- Ser realistes
- Aspectes amb poc control
- Tenir present els períodes temporals (vacances, estacions...)

Difusió

- Publicació
- Congressos
- Grups clínics
- Autoritats sanitàries...

Experiència de l'equip investigador

- S'ha de demostrar que el camp d'estudi és un àrea de particular interès, explicant l'experiència professional
- Pensar en aspectes únics de la posició de l'investigador per fer la recerca
- Contactar amb experts per considerar una col·laboració formal o actuar d'assessors
- Fer valer l'experiència clínica i els contactes útils

Utilitat pràctica dels resultats

- Extremadament important
- Explicar com els resultats afectaran l'atenció als pacients, a quin nivell i des de quina perspectiva.
- Si és possible, quantificar la millora que poden representar els resultats
- Intentar relacionar l'estudi amb les polítiques sanitàries actuals
- Pensar en estalvis en termes de càrrega de malaltia, econòmics o més indirectes (cuidadors, per exemple)
- No tenir por d'extrapolar els beneficis a nivell global

Alternatives

- Estudis pilots
- Estudis de factibilitat
  - L'accessibilitat a la mostra
  - La taxa probable de resposta
  - Verificar si el mètode d'obtenció de la informació és adequat
  - Verificar el grau de seguiment del protocol
  - ...

Des de l'altre costat...

- S'ajusta a les prioritats?
- Hi ha prou dubtes sobre la resposta?
- És el següent pas lògic en la recerca del camp en concret?
- Quina és la càrrega de la malaltia?
- Clínics, científics o públic pensen que hi ha un problema?
- Quin és l'impacte econòmic potencial de respondre la pregunta?
- Quins són els costos de realitzar la investigació, respecte als potencials beneficis sanitaris i econòmics?